

Santa Maria de la Baells

Cercs

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: C/ Camí de Sant Jordi, s/n. 08698 Sant Jordi, Cercs.
Emplaçament Al poble de Sant Jordi, en un pati pendent d'urbanitzar al nord-oest de l'escola.

Coordenades:

Latitud: 42.15092
Longitud: 1.85488
UTM Est (X): 405388
UTM Nord (Y): 4667167

Classificació

Número de fitxa 08268 - 6
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Romànic
Segle XI
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: fa molts anys que resten amuntegades a l'espera de la seva reconstrucció. El pas del temps n'afavoreix la seva degradació, a més del fet que es té constància que algunes pedres van desaparèixer.

Protecció Inexistent
Número inventari si. IPA 3216

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Cercs. Ctra. de Ribes, 20. 08698 Cercs
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dv., 05/02/2016 - 01:00

Descripció

L'església de Santa Maria de la Baells va desaparèixer arran de la construcció del pantà de la Baells. El temple va ser desmuntat i les pedres de la seva façana traslladades, ja que hi havia el compromís de reconstruir l'església. Des de llavors les pedres restes amuntegades i numerades en un pati en el poble de Sant Jordi. Avui dia però, moltes de les pedres han desaparegut. El conjunt de pedres conservat formaven part de la façana de ponent de l'església, era presidida per una portalada d'arc de mig punt dovellada, amb una llinda monolítica decorada amb elements florals i figures, com elements geomètrics, una agnus dei, entre altres. A banda i banda del portal hi havia tres arcuacions cegues que es recolzaven damunt petites mènsules decorades amb caps de caràcter fantàstic, a manera de monstres. Sobre el portal hi havia una petit finestra amb tres arcs en degradació que eren rematats per una arquivolta i una petita imposta. La façana era coronada per un campanar d'espadanya de dos ulls.

Observacions:

Prèviament al desmuntatge de l'església es va realitzar un alçat de la façana per tal de poder numerar tots els carreus i peces que la conformaven.

Les pedres es troben sota custòdia de l'Ajuntament de Cercs.

Història

La primera referència documental de l'església de Santa Maria de la Baells apareix en l'"Acta de consagració i dotació de la catedral d'Urgell" amb la forma llatina *Lapides Bellos*. Aquest document fou escrit, segons estudis recents de l'any 2011, els anys 819 o 839, la qual cosa indicaria que l'antiga església de la Baells ja existia a principis del segle IX. L'església es trobava dins del comtat de Berga i depenia del bisbat d'Urgell.

Una altra referència documental correspon a l'any 1001, en un document de permuta d'un alou de Vilada que limitava amb l'església de Santa Maria de la Baells: "*parte in sancta Maria de Labidellos*".

Al llarg de l'edat mitjana tenia la funció d'església parroquial, funció confirmada l'any 1312 en una visita al deganat de Berga.

L'any 1363 diverses possessions comtals berguedanes, entre elles l'església de Santa Maria, foren venudes a un ciutadà de Berga, Pere Fresc.

Segons els fogatges del segle XVI, l'any 1515 l'església era el centre d'una petita parròquia (Santa Maria de la Baells) formada per 4 focs i l'any 1553 apareixen units, els focs de la Baells i Cercs (amb la forma "*Cerrals o Cercals*") amb un total de 10 cases.

Com tot el poble antic de la Baells, l'església de Santa Maria es va veure afectada per la construcció de la presa i la conseqüent inundació de la zona ocupada pels edificis. L'any 1972 es va projectar el seu trasllat, el qual es va iniciar l'any 1974 amb la numeració i desmuntatge de pedra a pedra de la façana amb l'objectiu de reconstruir-la dins del nucli de la Rodonella. Les pedres desmuntades es van traslladar al nucli de Sant Jordi de Cercs i allà romanen esperant que algú les torni a muntar.

Bibliografia

GAVIN, Josep M. (1985): *Inventari d'Esglésies*. Núm. 17. Berguedà. Barcelona: Arxiu Gavin.

IGLESIAS, Josep (1979): *El Fogatge de 1553*. Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona.

PERARNAU, J.; PIÑERO, J. (1992): *Catàleg de protecció del patrimoni històric, arquitectònic, natural i*

ambiental del terme municipal de Cercs. Fitxa Inv. 3. Ajuntament de Cercs.
SERRA, Rosa. (et al.) (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga.
SERRA, R. (2006): Cercs. La mirada del fotògraf. Berga: Zenobita edicions.
SITJES I MOLINS, X. (1986): Esglésies romàniques del Bages, Berguedà i Cardener. Ed. Llibreria Sobrerroca. Manresa.
TORRES, C.A.(1905): Itinerari per les Valls Altes del Llobregat. Berguedà. Barcelona.
VIGUÉ, Jordi i BASTARDES, Albert (1978). El Berguedà. Monuments de la Catalunya Romànica 1. Artestudi Eds. Barcelona.
VV.AA. (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, vol.5. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

